

Kolokvij 1 - Osnove teoretične statistike

16. februar, 2018

1. Naj bo $\hat{\sigma}^2$ nepristranska in dosledna cenilka za σ^2 .

- Ali je cenilka $\frac{\hat{\sigma}^2}{n}$ nepristranska cenilka za $\frac{\sigma^2}{n}$?
- Ali je cenilka $\frac{\hat{\sigma}^2}{n}$ dosledna cenilka za $\frac{\sigma^2}{n}$?
- Ali je cenilka $\widehat{SE} = \sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{n}}$ nepristranska cenilka za $SE = \sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}$?
- Ali je cenilka $\widehat{SE} = \sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{n}}$ dosledna $SE = \sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}$?

Vsak odgovor kratko utemeljite.

2. Naj bodo $X_i, i = 1, \dots, n$ neodvisne, enako porazdeljene normalne slučajne spremenljivke. Označimo pričakovano vrednosti $E(X_i) = \mu$ in varianco $\text{var}(X_i) = \sigma^2$.

- Pokažite, da velja

$$(n-1) \frac{\hat{\sigma}^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2$$

- Zapišite psevdokodo, s katero bi grafično preverili ta rezultat

3. Oceniti želimo delež različnih veroizpovedi med prebivalci nekega mesta v Sloveniji, v anketi jih razdelimo v tri skupine: 'katoliki', 'ateisti', 'druge verske izpovedi'. Ocenilo in njen interval zaupanja želimo izračunati s pomočjo metode največjega verjetja. Zbrali smo vzorec velikosti n , ki vsebuje n_1 katolikov, n_2 ateistov in n_3 pripadnikov drugih verskih skupnosti.

- Zapišite funkcijo verjetja
- Verjetnosti posameznih izidov želimo zapisati z intervalom zaupanja, pri tem lahko kot znan upoštevate rezultat, ki smo ga izpeljali na predavanjih: cenilka po metodi največjega verjetja za skupino ateistov je enaka $\frac{n_2}{n}$

4. Zanima nas, ali je slovenski evrski kovanec pošten. Zberemo $k = 15$ kovancev po 1 evro, vsakega vržemo 25x(n) in beležimo delež cifer. Označimo verjetnost cifre z s π , verjetnost cifre pri posameznem kovancu pa s π_i .

- Naj bo $\hat{\pi} = \frac{1}{k} \sum_{i=1}^k \hat{\pi}_i$, kjer je $\hat{\pi}_i$ delež, ki ga ocenite na i -tem vzorcu. Ali ta cenilka nepristransko ocenjuje verjetnost cifre?
- Pri vsakem metu kovanca i seveda lahko dobimo drugačen izid. Izpeljite formulo za varianco teh izidov.
- Denimo, da imajo vsi kovanci enako varianco izidov (glej prejšnjo točko). Ali to pomeni, da imajo vsi tudi enako pričakovano vrednost? Utemeljite z izpeljavo.
- Denimo, da imajo vsi kovanci enako pričakovano vrednost. Zapišite, kako boste ocenili 95% interval zaupanja za verjetnost cifre, razložite, kako ste prišli do te formule.
- Ali je bil vaš vzorec optimalno alociran? Utemeljite oz. predlagajte bolj optimalen načrt.